

Štev. 8.

V Ljubljani, dne 21. marca 1903.

Leto 1.

Iz Pattersona.

„Malatesta pozivlja tukaj v časopisu, da naj vendar zopet kdo ubije kako visoko glavo; pravi, da se že predolgo ni ničesar več storilo zoper monarhični princip.“

„Tak strahopetnež! Naj rajše določi ljudi, ki bodo šli za francoske učitelje ali pa za frizerje na kak evropski dvor.“

Minerva.

ojni krik divjih Apahov in Komanhov se je razlegal po širnem polju okoličanskih farmerjev. Neukročene indijanske tolpe so ropale in ple-

nile, pobirale sovražnim belokožcem skalpe, — tako so namreč imenovali repo v svojih vznešenih govorih, in kmalu se je pekla, po sijajni zmagi, okusna „divjačina“ nad žerjavico. Ne daleč od indijanskih prerij so pa naskakovali grški junaki ob skalnatih bregovih bistre reke visoko skalo mogučno Trojo, bojevali se in upili, dokler jih ni prepodil Hektor v osebi poljskega čuvaja s svetlim svojim službenim mečem.

Ker si je pa raztrgal nekega lepega pomladanskega dne „hitri jelen“ nove hlače, ker si je izpahnil desno nogo „breznogi Ahil“ in ker je nabrisal Hektor „neustrašljivega Agamemnona“, da je še pet dni potem nosil mavričasto kožo, vstavili so nam stariši in gospodinje te popoldanske igre in mi naj bi bili brez zabav? Ne in ne, in koj drugi dan je že sedela v resnem pogovoru na „Olimpu“, samotnem kraju, trojica prvošolčkov: Milan, Hinko in jaz.

Prvi je prekašal naju v starosti, velikosti in inteligentnosti. Neovrgljivo dejstvo, da je bil „repetent“ že drugo leto in da mu ni mogla škodovati nobena cigareta, ga je povzdignilo visoko nad njegove kolege, kakor smo se ponosno nazivali, in slepo sem se klanjal s svojim prijateljem Milanovemu despotizmu.

„Kakor rečeno“, in v očeh najinega predsednika se je zablščal ogenj navdušenja kakor tačas, ko je uplenil Parisu krasno Heleno t. j. 10vinarsko znamko „prihodnjo soboto že lahko izide prva številka

našega časopisa. Pogovorimo se natančneje o tej stvari, v ta namen smo se pa tudi zbrali v tej samoti, kamor ne segajo ušesa naših skrbnih profesorjev. Prosim toraj, da mi vsak pove svoje pomisleke, katere ovreči bodi moja naloga!“

„Kdo bo pa tiskal naš časopis?“

„Čudno vprašanje, kolega Hinko! Tiskarno ustanovimo sami! Ob ponedeljkih si ti bolan radi zobobola, ob torkih mora boleti tebe (pokazal je s prstom name) glava, ob sredah pa ostanem jaz radi prehlajenja doma. V tem prostem času svoje boleznj mora vsak spisati štiri ali pet številok, kajti naročnikov bo gotovo dvanajst. Vsaka posamezna številka meri eno polo . . .“

„Joj, joj, kdo bo toliko pisaril?!“ oglašil sem se prav ponižno in nehote stegnil kazalec desne roke, ker sem že čutil strašne krče v njem.

„Zdaj imaš jezik, ko ti pa zasoli barbar (tako je krstil tretješolec našega profesorja za latinščino in nemščino) kazen, ko moraš prepisati najmanj desetkrat celo konjugacijo glagola „amo“ v vseh časih in naklonih tvorne in trpežne oblike, molčiš kakor lesena riba. Da nadaljujem, vsaka številka meri eno polo, stane štiri vinarje; naročniki smejo biti le kolegi . . .“

„Ali bi ne bilo bolje, ako sploh ne bi imeli nobenega naročnika? Glej, Milan, kaj napravimo, ako se izve, ako nas kdo zatoži? Ali se ne spominjaš disciplinarnih postav, ne veš, da ne sme dijak objavljati svojih duševnih proizvodov? Karcer nam gotovo ne uteče in naši stariši, joj to bo!“ in Hinko se je s strahom v očeh, boleznim izrazom na obrazu prijel za svoja stegna, kakor da bi že očetova leskovka pela žalostinke po njegovem telesu.

„Da nisi posebno bistroumen, vem, toda, da si tudi strahopetec, zajec bojazlivec, ne, te napake še nisem opazil pri „sivem medvedu!“ Sramuj se; Časopis brez naročnikov je neumnost, budalost! Naši kolegi imajo pa tudi toliko moštva v sebi, da nas ne ovadijo, posebno ko nam mora vsak jamčiti s častno besedo za molk. Sploh bi pa rad poznal onega, ki bi samega sebe iz-

dajal, saj je vsak naročnik tudi naš sokrivec. Časopisu bodi ime „Minerva“.

„Oh, ne, ravnotako kličemo gospodinjino psico!“

„Reci svoji gospodinji, naj prekrsti svojo mrho, mi ostanemo pri imenu, koje je nosila rimska boginja znanosti in umetnosti! Jaz se zadovoljim z upraviteljem, ti Hinko, moraš biti odgovorni urednik, tebi (meni namreč) pa ne ostaja družega kakor mesto izdajatelja. Ob sredah se zmenimo na tem mestu o dnevnih novicah, za podlistek imam že krasen spis, namreč domačo nalogo: „Velika noč v cerkvi, naravi in človeškem srcu.“ Spisal jo je petošolec Ivan, s katerim stanujem skupaj, in dobil v njej pohvalno.“ Opozoriti vaju moram, da je pisal v tej nalogi tudi o ljubezni, in profesor mu ni prečrtal tega. Vsak oglas, vsako priporočilo stane dva vinarja, čisti dobiček si razdelimo vsak mesec! Želi še kdo pojasnila?“

Bile so le malenkosti, katere smo uredili. Tako sem prosil jaz Milana, naj da meni zobobol ob pondeljkih, ker ne verujejo več doma mojemu glavobolu, med tem ko je Hinko moledoval za moje izdajateljsko mesto, in najine prošnje so bile koj vslišane. Predsednik je vstal, prižgal cigaretko in prekinil s povzdignjenim glasom grobno tišino: „Stvar je resna! Zahvaljujem se vama iz srca, ker vidim, da se nisem trudil zaman s svojim projektom. Dobiček je stranska stvar, nam je v prvi vrsti za čast! S svojo „Minervo“ dokažemo oholim drugošolcem, ki nas prezirajo pri vsaki priliki, da smo možje na svojem mestu. Servus!“

Pri slovesu je moral podariti slavnostni govornik vsakemu polovico cigarete, in kaj ne bi kadili, saj nas je celo Milan prišteval možem.

„Minerva“ je zagledal luč sveta. Bil je sicer težak porod, toda premagali smo vse težave in britkosti z indijansko ravnodušnostjo. Naročnikov smo imeli 17, in mislili najeti že plačanega diurnista, ki bi nam pomagal v „tiskarni“, toda slučaj sam nam je prišel na pomoč.

Prvi dan sem moral jaz zboleti. Zobje so me trpinčili že prejšnji večer, in ker

sem se smilil svojcem, so me peljali koj drugo jutro k zobozdravniku, kateri mi je izdril dva zoba, dva zdrava zoba, in prišel slednjič, ker ni zapazil nobene gnjilobe, do zaključka, da ima nekako „neuralgijo“. Ostal sem tri dni doma. Torek je bil Hinkov dan, in njegova skrbna gospodinja mu je na vse zgodaj privezavala krompirjeve olupke, limone in mokre rute na vroče čelo, katero si je drgnil pol ure prej, da je dobilo pravo, nenaravno gorkoto. Šolski sluga poslan od profesorja matematike, ga je dobil doma vsega obvezanega.

In „Minerva“? Uvodni članek: c. kr. stotnik v pokoju je umrl; dijaki so pozvani k ogromni udeležbi pri pogrebu, ker bodo vojaki godli in streljali. Dnevne novice: Dva profesorja sta se morala najbrže skregati, ker se ne pozdravljata več na šolskem hodniku. Naš kolega je obhajal včeraj slavnostni jubilej 25. dvojke, kakor je sam poročal uredništvu lista I. M., odličnjak prve gimnazije je prepustil Minervi tri Prešernove pesmice, koje smo natisnili radostnim srcem! Hvala mu! Neimenovan dijak je dobil za dve napaki v lat. šolski nalogi „nezadostno“; kompetentni faktorji (kje je dobil Milan take izraze, ne vem) so opozorjeni na to nečuvno sleparijo in naprošeni, da se postavijo na pravem mestu za pravice tlačenih dijakov. Oglasi: Kdor želi kupiti dvajset starih „štolcev“ (peres), naj se zglesi pri A. P.-u. Še ne pokvarjene knjige za prvi razred srednjih šol so na prodaj pri kolegi A. S., kateri se misli posvetiti rokodelstvu (v resnici so ga izpodili radi lenobe) i. t. d.

Štiri številke so izšle. Koliko napora, koliko dela in britkih ur je moralo pretrpeti uredništvo in upravništvo, nočem popisati. Konečni uspeh je bil v gmotnem oziru: 3 K 34 v čistega, v častnem oziru: sošolci so se nam skoraj odkrivali, drugošolci so nas pa spoštovali in vabili k raznim igram in na izlete, in v šoli: Milan je bil opominjan pri konferenci iz dveh predmetov, Hinko in jaz pa iz treh. Profesorji so zmajali z glavami, ter se čudili našemu napredovanju.

Prišel je dan plačila. Pri seji sem stavil predlog, da se prekine vsaj za dva

meseca z izdajanjem Minerve radi sitnih profesorjev, ki zahtevajo toliko tvarine od nas, kot da bi bili mi odvisni od njih in ne oni od dijakov. Vtemeljeval sem svojo trditev z retoričnim vprašanjem, katera pot bi pač ostala našim tiranom, če bi izgubili radi štrajkujočih dijakov svojo službo. Predlog je bil sprejet soglasno in na prošnje po plači naju je potolažil predsednik Milan z naslednjim dnevom.

Drugi dan, bila je nedelja, sva ga zaman čakala na „Olimpu“, romala sva na njegovo stanovanje, kjer je začela gospodinja povpraševati naju po nevsahljivem viru Milanove polne kase. „Nič dobrega se ne sliši o njem“ in njen jezik je bil cel perpetuum-mobile“ že teden dni“ kupuje „indijance“, kviri si želodec z različnimi sladčicami in sladoledi, obiskuje pridno „ringelšpil“ in kadi kakor Turek!“

Dovolj, preveč! Kakor strela iz jasnega naju je zadela ta novica. „Milan zapravlja najine žulje, midva ga pa lahko občudujeva na „ringelšpilu“, si lahko izposodiva njegove „indijance“, in še zadovoljna morava biti, ako nam ponudi žličico „sladoleda“. Kar preparal bi ga, ker vrhu vsega moraš molčati, če hočeš ostati še dijak!“ Kakor divja sva letala okrog, jezila se nad mladim defraudantom, zbobnala tekem pol ure vse naročnike skupaj in imeli smo izvanredni občni zbor, kjer so se sklenile sledeče točke: Kdor poreče Milanu kolega, je sam brezčasten in kdor mu posodi latinsko ali matematično vajo v prepis, tega nabijemo brez pardona. To je bil prvi del maščevanja, katero je doseglo drugi dan pred poukom velikanske dimenzije.

Hinko, rdeč kakor kuhan rak, je stopil k Milanu in le vprašanje: „Kje imaš denar?“ se mu je izvilo iz tresočih se ust. Štiriin-trideset radovednih očí „Minervinih“ naročnikov je zrlo ta prizor. Preplašeno vedenje pri obdolžencu, zaušnica je rodila zaušnico, roke so mahale kakor veterнице, vzpodbujajoči klici od vseh strani, dokler se ni v vseh vzbudila indijanska narava, ki je počivala že toliko časa, in nastala je splošna vojska. „Mogočni panter“ je skočil „staremu

Nestorju za vrat, „božanski Enej“ je lasal „črnega gavrana“, kateri ni hotel pustiti iz rok „zvitega Odiseja“. Krik in jok in smeh se je razlegal po sobi, knjige frlele po zraku, Azija, velik in krasen zemljevid, je kazala že pogubonosno razpoko, zid je potemneval bolj in bolj pod strastnimi poljubi zaprtih in nezaprtih črnilnikov in — —

„Mir!“

„Barbar je!“ Mir je vladal, okameneli smo kot pri pogledu strašne Meduze in bojišče se je izpremenilo v krasen park, — kip je stal pri kipu.

„Danes po pouku ostanete tu, da napravimo malo preiskavico! — Zdaj pa poglejmo malo naš ljuti boj z latinsko slovnico!“ in

kot za ženico žita snopi
leže po tleh junakov tropi,
požela jih je trojka-smrt.

tako je opeval petošolec prosto po Gregorčičevi pesni ono osodepolno uro.

Pri preiskavi ni bilo izdajice v naših vrstah. Le Hinko bi kmalu vse pokvaril, ker je na vprašanje po vzroku tepeške jezno in s povdarkom odgovoril: „Milan ima denar!“ Ravnatelj in profesor sta se smejala mlademu socijalistu, ki je tako strasten v boju proti kapitalizmu. Dobili smo kazen, morali plačati zemljevid, počistiti stene in „Minerva“ je zaspala na veke po kratki in mučni boleznii v najlepši dobi tridesetih dni.

„Servus, amice! Kaj pa ti tako čemeran?“
 „Pred tremi dnevi mi je žena pobegnila.“
 „In zato tako žalosten?“
 „Zato ravno ne, pač pa zato, ker se je danes vrnila.“

Dobrodušnost.

Sin (držeč prtljago v rokah na ladji): „Ata, naj no odložim culo!“

Izseljenec, Lemberžan: „Kaj pa misliš, Tinče, le drži jo, saj vidiš, da je ladja že itak težko preobložena!“

Iz zakonskega življenja.

On: (z revolverjem ob sčencu) „Na, tu imaš, ti hudič, ki si mi življenje zastrupil, ti boš imela moja kri na vesti; ena ... dve ... ti si me umorila ... ena ... dve ... tri ... potem pa si vzemi drugega, če bode tebe staro mrho še kdo maral ... ena ... in to ti še povem: prokleta bodi na večne čase, ena ... dve ... Amen!“

Ona: Oh, lju-u-ubi mo-oj Tonček, nikar se ne, Tonček, nikar se ne streljaj no, hu-u-u —“

„On: Ena, dve, tri —“

Kolega (vstopi): „Servus, ali greva k „Johanesbirtu?““

On: „Tako, majčkeno počakaj. Prosim, ženka, prišij mi hitro gumb pri zimski suknji.“

Pričakovanje.

Sodnik: „Vas so o polunoči prijeli, ker ste se brez dela klatili po kamnolomu. Kaj ste delali tamkaj?“

Jetnik: „Kaj sem delal? Jaz — jaz sem — tamkaj pričakoval dneva, gospod sodnik.“

Sodnik: „In kaj ste počenjali čez dan?“

Jetnik: „Hm — da — čez dan — hm — čez dan sem pa spal.“

Dober tek!

„Torej, vzamem vas v službo! Ali znate ravnati s psi?“

„Kajpak, gospod, saj mojo oče delajo klobase.“

Žane z Iblane.

Vidja, gspud² „Jež“, zdej je pa res hedu na svet za žiut. Tist cajti, k sma še za Kurjem želodčkam, za Barbara pa za Cibroum Jakatam šlape metal, gspud Močnka pa hudil u šula jezet, sa menil. Use moj ta narbul prjatli sa šlè že iz nusam zemla pudpirat, sam jest še ukul trava tlačm; pa kimal še trave na bo u Iblan več za dubit, k boja use zazidal. Tam, k sma učas iz Lahoum Pepetam cipe luvila, sa pa zdej same gsposke hiše postaul, na vem al za gnar, al na puf, nej že bo kuker če, hiše stujeja. Kdu b s tud takrat mislu, de se boja iblanske srajce brez kojn po Iblan vuzil, pa še po takeh gasah, k je tiste cajte gnोजenja tekla. Prmejš, tu b Lite-Late gledu iz sojeh ribškeh škorn, če b nazaj na svet pršou. Takrat sa ble še zlat cajti. En šteri iblajtari sa nas pregajnal tam pu jek, pa pu šotbold, kedr sma fucal, družga hudga pa ni blu. Zdej pa kamr člouk pugleda, pa vid kašna glava čez mesec gledat, pol nej se pa člouk pušten preževi, k še plunt na sme več na tla, k ga prec zamehurja. Tu je za scagat, gspud „Jež“; jest b se ta narrajš kar fentu. Dinsta tku ni za dubet nker. Du zdej sm sej ud nh dubu kašna flika, k sm za „Ježa“ kej napisu; zdej sa pa še uni začel ksihte rezat, k nm ni nu-

bena reč več všeč, tku de člouk res več na vé, kaj b spisu, de b nm ustregu. Gun dan sa me gspudi nafehtal, k veja, de se na muska zastopm, k sm učas pr štatband na ta velk buben plozu, de b kej ud kuncerta, k je biu u narodnm dom, napisu. Jest sm res napisu use pu pravic, kokr je blu, uni sa pa začel tku kisl gledat, kokr de b se u tist ta velk štari, k tud Štefe ke hod, pohanga kiclna najedl. Pa kar sm nm spisu, sa me use zamehurl. Pol nej pa člouk ve, kaj de b napisu.

U Iblan že na bom douh u tiste piskre pluvau, k sa jeh pousod nastaul, ampak bom šou rajš u Amerika, pa bom u Iblana nazaj lige kazu. Sam če b vedu, ki se gre u Amerika, al pa če b člouk naprej vedu, kdaj se bo kašn kaufman iz Iblane ke preselu, de b šou lohka prec ž njim.

Tu nm puvem, gspud „Jež“, de sm zadn cajt še du čiku vs vesele zgubu, k më gre use narobe. Uni se že lohk smeja, gspud „Jež“. Če gre nm u Iblan kej narobe, pa se kar u Cele pelaja, če nm pa u Cel kej na štima, se pa spet u Iblana nazaj prpelaja. Nm je tu lohku, k maja pu celm svet fabrke, mašin pa tulk, kokr u špehkamrah na iblanskim rotuš uši. Kam se če pa Žane ubrnt, če mu u Iblan kej sfali? Kar putrpt more, pa z jakula žauba se pud nusam namazat, de na zduha, koko drug ldje dobr ževeja. Glih tku se m gudi, kokr iblanskem psëm, k zdej še u štarija na smeja, udkar sa pugruntal, de jetka ukul raznašaja.

— Špis.

Šolski biser.

Učiteljica: „No, Janezek, pokaži, kje imaš srce?“

Janezek (pokaže na želodec): „Tu-kaj-le!“

Učiteljica: „Nemarnež, to ni res! (Pokaže mu na prsi.) Ali nikdar ne slišiš kako tu-le nekaj bije?“

Janezek: „Prosim ne! Naš atej me tepó samo zadej.“

Gospoda Brezarja najgrenkeja ter gospodičine Filomene najslajša ura.

Da je bil gospod Brezar zal mož, rdečeličen, ognjevitih oči, vedno skrbno poglajenih podnosecev ter las, vse to je zanimalo krasotice in nekrasotice našega trga. Nas je zanimalo le, da je bil duhovit mož, dober tarokist — in da se ni odrekel zlepa dobri kapljici vina.

Začetka, ko je prišel v naš trg, občeval je izključljivo le s svojimi tovariši ter prijatelji, za lepi spol se pa ni prav nič zmenil, morda radi tega ne, ker kustavec in koprive rastejo na planem, a vijolice mej trnjem in grmovjem. Da bi pa gospod Brezar brskal po trnju in grmovju, na to še niti misliti ni; imel je namreč jako nežne ročice, katerih ni maral raniti.

Toda čas se spreminja in mi ž njim! Pa tudi gospod Brezar! Ni bil več tisti vztrajen družabnik, ne več tisti potrpežljivi tarokist; postal je nestrpljiv, raztresen. . . Le v enem se ni premenil: vincu ostal je vedno enako zvest. . .

Šele po ovinkih smo zvedeli, da gospod Brezar kaj rad promeniira pred Oblakovo hišo, toda ne radi hiše, ampak ljubke, črnooke Oblakove hčeri, kojo je večkrat videl na oknu.

Ne vem, če je bilo ravno kvaterno soboto, toda v soboto je bilo. Gospod Brezar je bil ves večer jako nemiren in razburjen. Kar nič mu ni prijalo, če tudi je naša gospodinja izborna kuharica; — le ljutomerčana se ni branil ter ga pil izvanredno mnogo. Že smo se veselili, da bo tudi Brezar enkrat barko vozil; toda Brezar nam je račun raztrgal ter brez poslova zginitil na ulico.

* * *

„Preljubezniva, predražestna gospodičina! Iz vsega srca — prosim toraj — v soboto —. Ah, jaz srečnica!“ Tako je čitala na klopi v parku sedeča gospodičina ter krčljevo stiskala v roki držeč listek na prsi.

V istem trenutku bliža se počasnih korakov — g. Brezar. Stopa oprezno, kakor da bi se moralo Rubikon prekoračiti. Bil ni

vojak — zato se je bal. — Toda „en korarček, al pa dva, to vam korajžo da“ se je pri Brezarju imenitno sponeslo. Nakrat stopil je kot junak k gospodičini, katero je po pismu koj spoznal — ter jo z vso gorečnostjo mladinske ljubezni stisnil na prsi. Gospodična se niti najmanj ni branila gorkega poljuba — a v tistem trenutku se je prikazal mesec izza oblakov in gospod Brezar se je nakrat popolnoma ohladil.

* * *

Naglo je gospod Brezar korakal domov. Mej potjo pa je preklel „bledi mesec“, ki ravno takrat ni svetil, kadar bi moral, — da, spozabil se je celo tako daleč, da je proklel zlato vinsko kapljico; kajti ravno vince je baje zakrivilo, da se je Brezar toliko zmotil, da je svoje pisemce, v kojem je prosil črnooko Oblakovo hčerko na „rendez-vous“ namesto na okno na desno od vrat, iz kterege so ga včasih gledale črne oči, položil na okno levo od vrat, na katero se je včasih naslonelo zastarelo deviško telo Filomene. . . !

Ivan Kričan.

Bucek na zagrebški uzpinjači.

Ko je bil Bucek v Zagrebu, prišel je tudi do „uzpinjače“ ter začudeno gledal, kako da se nikakega parostroja ne vidi, da bi vagon vlekel gori in doli po tiru. Čakavši na vožnjo, razvije se sledeči pogovor med njim in kondukterjem:

Bucek: Prosim karto!

Kond.: Želite tudi retour?

Bucek: Retour pridemo mogoče zastonj, ako se kaj vtrga!

Kond.: To je nemogoče, žica je dosti močna, da vas bo držala.

Bucek: Toda, ako se žica vender-le vtrga?

Kond.: Potem pa je skrbljivo, da neka priprava zaustavi vagona.

Bucek: Dobro, ako pa ta priprava tudi odreče, kaj potem?

Kond.: Potem pa me Vi v pišite!

Bucek: Pa dajte retour

Nad zvezdami.

Rieger: „Nazdar, Palacky! Oj, jaz ostanem koj tu pri tebi!“

Angelj du jour: „Pardon, ta prostor je le za čisto navadne ljudi; oddelek za grofe in barone se nahaja za jedno svetlobno leto višje.“